Önsöz

İnsan, Kuşca ve Kuşca halkı hakkında bir kitap yazmanın neden önemli olduğunu kendine sorabilir. Bunun cevabı, bu halkın kuşaklar boyunca taşıdığı tarihte gizlidir – hareketin, uyum sağlamanın ve hayatta kalmanın tarihidir.

Batıya Göç, Kuşca halkının 19. yüzyılın başlarında Kürdistan'dan Orta Anadolu'ya uzanan göçünü ve daha sonra kuşakların yaşamını şekillendiren göç süreçlerini anlatmaktadır. Bu, değişen tarihsel ve siyasal koşullar altında farklı coğrafyalarda, kültürlerde ve yaşam biçimleri içinde varlığını sürdüren insanların hikâyesidir. Göç, yeni fırsatlar ve yeni umutlar yaratmış, ancak aynı zamanda yurt özlemi, hasret ve kayıpları da beraberinde getirmiştir – vatanın, dilin, kültürün ve aidiyet duygusunun kaybını.

Kuşca'nın tarihi büyük ölçüde anlatılar, türküler, anılar ve sessiz bilgi aracılığıyla yaşamaya devam etmiştir. Ancak insanlar, hikâyelerin doğduğu köyde artık birlikte yaşamayınca sözlü aktarım da giderek zayıflamaktadır. Türküler artık anlaşılmadığında ya da söylenmediğinde, onlara dair hatıralar da kaybolmaktadır. Bu nedenle Kuşca'nın kendi geçmişi konusundaki sessizliği, tarihsizliğin değil; tarihin yalnızca sınırlı ölçüde yazıya geçirilmiş olmasının bir sonucudur.

Bu kitap, kolektif hafızanın daha fazla izi kaybolmadan önce onu bir araya getirme ve koruma çabasıdır. Sözlü anlatılar, kişisel anılar, eski fotoğraflar, isimler, dil ve bir halkın hareket hâlindeki yaşamını ortaya koyan diğer küçük parçalar üzerine kuruludur.

Bu çalışmanın en önemli dayanaklarından biri, antropolog Jan Hjarnø'nun onlarca yıl boyunca Kuşca halkı arasında yürüttüğü kapsamlı saha araştırmalarıdır. Onun çalışmaları, köyün tarihini, göç süreçlerini ve Kuşca'dan gelen kuşakların yaşamını şekillendiren toplumsal yapıları anlamak açısından paha biçilmez bir kaynak niteliğindedir. Büyük bir bilimsel titizlik ve insani duyarlılıkla, henüz pek çok şeyin kayıt altına alınmadığı bir dönemde bu toplumu belgelemiştir. 1970'li yıllarda tuttuğu saha notları ve yaptığı gözlemler, bu kitabın temel kaynaklarından birini oluştururken, aynı zaman-

da yeni analizler ve değerlendirmelerle daha geniş bir tarihsel çerçeve içine yerleştirilmiştir.

Kitap hem Danca hem de Türkçe olarak yayımlanmaktadır. Bu tercih, yalnızca pratik bir karar değil, aynı zamanda anlatıyı kuşakların ve ülke sınırlarının ötesine taşıyarak mümkün olduğunca geniş bir okur kitlesine ulaştırma yönündeki bilinçli bir isteğin ifadesidir. Kitabın iki dilli yayımlanması, Kuşca halkının tarihini de yansıtmaktadır. Kürtçe bugün hâlâ birçok ailede başlıca konuşma dili olmayı sürdürse de Türkçe ve daha sonra Danca, eğitimde, çalışma hayatında ve toplumsal yaşamda önemli bir yer edinmiştir. Kitabın son bölümünde Kürtçe kısa bir özete de yer verilmektedir.

Böylece kitap, Kuşca halkının diller, kültürler ve tarihsel deneyimler arasında sürdürdüğü yaşamı ve bu yaşamın çok dilli gerçekliğini de yansıtmayı amaçlamaktadır.

1966–1968 yılları arasında Büyükyayla'da yaşanan döneme ilişkin kişisel anılarını ve değerli gözlemlerini benimle paylaşan, birçok kişinin Hayati hoca olarak tanıdığı öğretmen Feridun Hayati Ünüvar'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca anlatılarını, fotoğraflarını, anılarını ve düşüncelerini paylaşarak bu kitaba katkıda bulunan Kuşca halkına ve diasporadaki tüm hemşehrilerimize de gönülden teşekkür ederim. Onların cömert katkıları olmasaydı bu kitap ortaya çıkamazdı.

Kitabın basımı ve yayımlanmasına sağladığı maddi destekten dolayı IA-Sprog fonuna da ayrıca teşekkür ederim. Bu destek, projenin bugünkü hâliyle hayata geçirilmesinde belirleyici olmuştur.

Batıya Göç, anlatının sonu değildir. Bu kitap, Kuşca halkının tarihini konu alan bütüncül bir çalışmanın ilk cildidir. *Batıya Göç* Kürdistan'dan Anadolu'ya uzanan göçü ve tarihsel kökleri ele alırken, ikinci cilt olan *Kuzey Hayali*, Danimarka'ya göçü, diasporanın oluşumunu ve Danimarka toplumuyla karşılaşma sürecinde ortaya çıkan çok sayıdaki insani ve toplumsal hikâyeyi anlatacaktır.

Bu kitap, bizden önce yürüyenlere duyulan saygıyla ve gelecek kuşakların nereden geldiklerini daha iyi anlayabilmeleri umuduyla kaleme alınmıştır.